

MASOFAVIY TA'LIMDA ETECH TEKNOLOGIYALARINING AFZALLIKLARI

Saidova Zaxro Rahmatullayevna,

T.N.Qori Niyoziy nomidagi O'zbekiston pedagogika fanlari ilmiy tadqiqot instituti tayanch doktoranti,

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli ta'lim texnologiyasi bo'lgan EdTech texnologiyasining Masofaviy ta'limdagi o'rni va talabalarining bilim samaradorligini oshirishdagi vazifalari haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim texnologiyalari, Masofaviy ta'lim, onlayn ta'lim, EdTech texnologiyalari, flipped classroom.

Dunyoda ta'lim jarayoniga axborot texnologiyalarni, jumladan, masofaviy ta'limni joriy etish, ularning didaktik asoslarini o'rganib, yangi texnologiyalarni ishlab chiqish metodikasi va metodologik asoslarini takomillashtirish, talabalardagi ijodiy bilish faoliyatini modellashtirish yuzasidan ilmiy-amaliy tadqiqotlar olib borilmoqda. Inson faoliyatining barcha jabhalarida masofaviy ta'limda innovatsion pedagogic texnologiyalardan foydalanishning ko'lamlari qanday bo'lishiga hamda bu texnologiyalar ijtimoiy mehnat samaradorligining oshirishida qanday rol o'ynashiga bog'liq. Demak, masofaviy ta'limda sharoitida raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqishni tadbiiq etish kechiktirib bo'lmaydigan vazifadir.

Masofaviy ta'limda raqamli ta'lim texnologiyalar o'qituvchi va talabalar o'rtasida ta'limning to'liq mazmunini, shakl, metod va vositalar majmuasini amalga oshirilishini ta'minlashga yo'naltirilganligidir. Raqamli texnologiyalar orqali masofaviy ta'lim axborotlarni uzatish, tarqatish, qayta ishlash va saqlash texnologiyalarini o'z ichiga oladi.

Raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha jabhalarini kirib kela boshladi, biz muloqot qilishdan tortib, ishlash, o'ynash yoki onlayn xarid qilishgacha raqamli texnologiyalaridan foydalanishni boshladik. Raqamli texnologiyalar ta'lim sohasida ham yangi imkoniyatlarni olib kirdi.» EdTech texnologiyasi ham ana shunday yangiliklarni olib kirivchi texnologiya bo'lib, «ta'lim» va «texnologiya» so'zlarining birikmasidan olingan bo'lib, inklyuziv va individuallashtirilgan o'rganish tajribasini yaratish uchun sinfga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositalarini joriy etish amaliyotini anglatadi.

EdTech yaxlit ta'lim tajribasini yaratish uchun sinfga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishni nazarda tutadi.

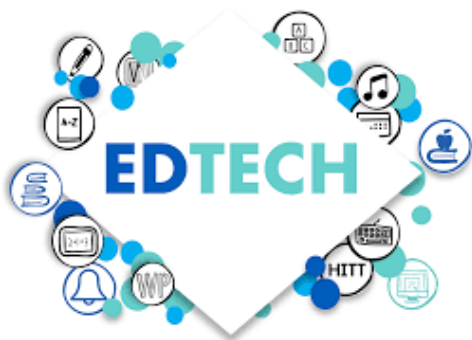
EdTech yoki e-learning sinflarda o'qituvchi rahbarligidagi ta'limni yaxshilash va talabalarining ta'lim natijalarini yaxshilash uchun mo'ljallangan apparat va dasturiy ta'minotni qo'llashni o'z ichiga oladi. Ushbu raqamli ta'lim texnologiyasini samaradorligini quyidagicha aniqlash mumkin:

«Tegishli texnologik jarayonlar va resurslarni yaratish, ulardan foydalanish va boshqarish orqali o'rganishni osonlashtirish va samaradorlikni oshirishni o'rganish

EdTech texnologiyasidan foydalanishda o'rganilayotgan jarayonlar va resurslarni loyihalash, ishlab chiqish, ulardan foydalanish, boshqarish va baholash nazariyasi va amaliyotini bajarish.

O'qitishda EdTech interaktiv proyeksiya ekranlari, doskalar, raqamli qayd planshetlari va talabalarga javob berish tizimlarini o'z ichiga oladi. EdTech o'qituvchilar uchun yangi imkoniyatlarni ochib, ularga yosh ongni boyitish va rag'batlantirish imkonini beradi.

EdTech texnologiyani muntazam o'quv faoliyatiga integratsiyalash orqali an'anaviy sinfda inqilob qilmoqda. Bu o'qituvchilar, talabalar va rahbariyatga o'quv muhitini qayta loyihalash va o'quv tajribasini oshirishda yordam beradi. EdTech tufayli o'rganishni 24*7 jarayonga aylantirish mumkin, bunda talabalar o'quv materiallaridan kechayu kunduz foydalanishlari mumkin bo'ladi.

EdTech o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi aloqa bo'shlig'ini bartaraf etish orqali raqamli ta'limni amalga oshirishga imkon beradi. Talabalar texnologiyalarga sho'ng'ib ketgan bir paytda rivojlangan sinf o'quvchilarning kundalik hayoti texnik qurilmalarining bir qismiga aylanib ulgurgan. Aynan shuning uchun ham tanish moslamalar yordamida o'rganish o'quv-tarbiya jarayoniga yangi jihat qo'shib, o'quvchilar o'rtasida tushunchalarni yaxshiroq tushunishni ta'minlaydi.

EdTech-ning eng katta afzalliklaridan biri bu har bir talaba uchun qulay tezlikda shaxsiylashtirilgan ta'limni ta'minlash qobiliyatidir. O'qituvchilarda talabalar o'zlariga mos keladigan video ma'ruzalarni yozib olish imkoniyati mavjud. Talabalar esa to'xtab, o'qitilayotgan dars haqida mulohaza yuritishlari va oldinga o'tishdan oldin bir necha marta ma'ruza tinglashlari mumkin. Bu ularning o'rgatilgan tushunchalarni to'liq tushunishlarini ta'minlaydi.

Bugungi kunda bizning ixtiyorimizdagi texnik vositalar guruh loyihalari va topshiriqlarini bajarishni osonlashtiradi. Onlayn taqdimot ishlab chiqaruvchilar va o'quv guruhlaridan tortib, matn protsessorlari va elektron jadvallargacha, EdTech hamkorlikni rivojlantiradi va konstruktiv suhbatlarni rag'batlantiradi. Onlayn o'quv vositalari va ilovalari talabalar uydan turib guruh mashg'ulotlari bilan shug'ullanishi va internet orqali o'z jamoasi bilan aloqada bo'lishlari mumkin bo'lgan noyob muhit va yo'naltirilgan muhitni yaratadi. O'rganish tezkor va interaktiv bo'lib, bu diqqatni kuchaytirishga olib keladi, natijada faollik yaxshilanadi.

Bugungi talabalar texnologiyalaridan foydalanishni yaxshi bilishadi va vaqtlarining ko'p qismini Internetda o'tkazishga moyil. Bu qiziqishni maqsadli narsaga jalb qilish mumkin, masalan, onlayn o'rganishni yoqimli tajribaga aylantirish. Raqamli doskalar, planshetlar, noutbuklar, proyektorlar va videokonferensiya texnologiyalari kabi texnologiyalarning kiritilishi sinfni hayajonli joyga aylantiradi va talabalarning qiziqishini oshiradi. O'quv jarayonini qiziqarli va interfaol o'yinga aylantirish orqali o'quvchilarni o'qishga ilhomlantirishi mumkin. Bu uchun ko'plab o'quv o'yinlari va ilovalari mavjud.

Texnologiya o'qitishning ahamiyatini oshirish va o'qituvchilar va talabalar uchun samaraliroq qilish orqali o'qitish amaliyotini yaxshiladi. Bu qiyin ta'lim amaliyotlarini amalga oshirish va qo'llab-quvvatlash imkonini berdi.

Raqamli ta'lim texnologiyasidagi yutuqlar natijasida o'qituvchilar o'z darslariga audio va video kabi multimedia elementlarini, shuningdek, ko'rgazmali qurollar va talabalarga yo'naltirilgan faoliyatni kiritish imkoniyatiga ega. Bu talabalar uchun o'rganishni qiziqarli qiladi va o'qituvchilarga o'quvchilar chalg'imasligidan xavotirlanmasdan darslarni davom ettirishga imkon beradi.

EdTech vositalari yordamida o'qituvchilar dars rejalarini samarali va to'g'ridan-to'g'ri onlayn kurslarida ishlab chiqishlari mumkin, bu esa har kuni dars rejalarini tayyorlashga sarflanadigan vaqtni qisqartiradi. Baholash va ma'lumotlarni yig'ish yanada samaraliroq va tezroq bo'ladi, chunki onlayn testlar ko'pincha onlayn o'qitish platformalari orqali avtomatik ravishda baholanishi va qayd etilishi mumkin. O'qituvchilar bepul o'quv materiallariga onlayn rejimda kirishlari va qog'ozsiz foydalanishlari mumkin.

EdTech talabalar har bir bo'lim uchun asosiy materialni mustaqil ravishda va o'z tezligida o'rganishlari uchun ma'ruzalar o'rniga onlayn videolar yaratish imkoniyatini taqdim etish orqali aralash ta'lim imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlaydi. Flipped classroom kabi usullar natijasida o'qituvchilar dars vaqtlarini ko'proq talabalar bilan muloqotda bo'lishlari va muammolarni hal qilish ko'nikmalari ustida ishlashlari mumkin.

Aynan pandemiya davrida EdTech an'anaviy ta'lim to'xtagan bo'lishiga qaramay, uzluksiz o'qishni ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynadi va shu bilan keng miqyosda ta'lim berish uchun yangi imkoniyatlar ochdi. Covid-19 butun dunyoni uyda qolishga majbur qilib, bizga o'qitish va o'rganishda onlayn ta'lim muhim ekanligini ko'rsatdi. Pandemiya an'anaviy sinfdan tashqari shaxsiylashtirilgan o'rganish imkonini beruvchi texnologiyalarga bo'lgan ehtiyojni tezlashtirdi. O'shandan beri an'anaviy, shaxsga yo'naltirilgan ta'limni amalga oshirish imkonini bo'lmay qoldi.

Covid-19 pandemiyasi «sinfidagi ta'lim» tushunchasini tubdan o'zgartirdi. Ilg'or EdTech integratsiyasi

bilan kelajak sinf xonalari yanada rivojlanadi. Ta'lim va ta'lim sohasi mutaxassislarining fikriga ko'ra, ta'lim texnologiyalari faqat o'sib boradi. Tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, kelgusi o'n yil ichida korxonalar talabalar uchun shaxsiy ta'lim tajribasini yaratish uchun texnologiyadan foydalanadilar. EdTech ta'limni hamma uchun ochiq qilishni maqsad qilgan va mustahkam raqamli ta'lim tizimi kelajakning hal qiluvchi qismi bo'ladi. O'zining ulkan salohiyati va keng ko'lamli ta'siri bilan kengayib borayotgan EdTech texnologiyasi talabalarning raqamli asrda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni egallashini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Mamatov D.N, Bekchanova Sh.B, Sadiqova A.V, Xo'jaev A.A. LMS moodle tizimi va undan foydalanishni o'rganish. O'quv-uslubiy qo'llanma. – Tashkent, 2020 y. 90 b

Saidova Z.R., Bakieva Fotima Rakhmatullaevna, Jumaev Zafar Zarifovich, Xursanov Sherzod Ulaboyevich and Xayriyev Furqat Nusrato'g'li. Using Modern Information Technologies in the Lesson. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, Vol. 24, Issue 05, 2020 ISSN: 1475-7192

Bekchonova Sh.B. Fanlar bo'yicha raqamli ko'nikmalarni targ'ib qilish – raqamli dunyoda o'qitish uchun aralash ta'lim. “Raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'limning transformatsiyasi”. Respublika ilmiy-amaliy anjumanining ilmiy maqolalar va ma'ruza tezislari to'plami (2022 yil 18 noyabr). – Tashkent: “Imzo Print Media Group”, 2022. – 320-322 b

Mamatov D.N. Elektron axborot ta'lim muhitida kasbiy ta'lim jarayonlarini pedagogik loyihalashtirish. Dissertatsiya. 2017 y. 46 b.

Андреев А.А. Введение в дистанционное обучение. О'quv metodik qo'llanma. — М.: VU, 1997 y. 123 b.

Толстобок, О.Н. Современные методы и технологии дистанционного обучения. Монография – М.: Мир науки, 2020.

Ibraimov A.E. Masofaviy malaka oshirishning pedagogik dizayni. Toshkent. “Lesson press”, 2020 y. 39 b.

Ibraimov A.E. Masofaviy o'qitishning didaktik tizimi. Amaliy qo'llanma. Toshkent. “Lesson press”, 2020 y. 32 b.

E.S.Polat tahriri ostida //“Ma'sofaviy ta'lim” Darslik. Ed.Vlados markazi. - 1998. – S. 192.